

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus VII. Argumentum. Mandante Testatore in testamento erigi
Beneficium, & reservari Juspatronatus pro ejus hæredibus, &
Propinquioribus, si Episcopus in erectione Beneficii reservet Juspatronatus

...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

Quibus non refragatur, quòd Fundator in defectum descendendum masculorum, foeminas indistinctè invitaverit ad jus præsentandi, ex quo inferitur, quòd sicut vocatae sunt simul omnes foeminae, ita etiam masculi omnes concurrere debeant ad simul præsentandum: Quia ultra quòd diversa est ratio in foeminis, quæ honoratae fuerunt durante tantum earum vita, nec etiam ista dici possunt collectivè vocatae, sed tantum juxta earum proximitatem, & in omnem casum tale argumentum potius retorquetur, dum apparet, quòd Fundator per substitutionem foeminarum non consideravit omnes descendentes simul & in genere, sed successivè, & gradatim, ad tradita per *Fusar. de substit. q. 382. n. 44.*

Hanc denique juridicam interpretationem magis, magisque comprobavit subsequuta uniformis observantia interpretativa, cui, ut concludit *Card. de Luca de jurepat. disc. 61. n. 12. in fine*, omnino deferendum venit in hoc articulo, an in jurepatronatus gentilitio, seu familiari, successio regulari debeat juxta ordinem fideicommissariae successione, servata gradus proximitate, vel potius competat omnibus de genere, vel familia; itaut dari debeat simultaneus concursus patris, & filiorum; In ipso enim primordio, Fundator præsentavit solus, non autem cum ejus filiis tunc existentibus; isti verò non semel, sed repetitè, absque interventu filiorum præsentarunt tam in vacatione præcedenti, quam in hac ultima, ubi Leonardus per duas vices filios non admisit ad secum præsentandum; ex hac enim observantia omnis removetur, si quæ superesset, difficultas circa intelligentiam verborum foundationis, ut dixit *Rota coram Rembold. decis. 639. n. 4. decis. 26. n. 14. coram sa. me. Alex. VIII. dec. 52. n. 6. par. 13.*, & in *Orbitellen. jurepatronatus 13. Januarii 1696. §. Accedente &c. confirmata 4. Julii ejusdem anni §. Concurrente &c. coram Reverendissimo dell' Olmo Episcopo Conchen.*

Haud relevante, quòd ultima præsentatio facta fuerit extra legitimum tempus; ideoque tanquam nulla non sit attendenda, à duabus verò ultimis Leonardus recesserit. Quandoquidem observantia resultat etiam ex præsentationi-

bus nullis, seu ineffectuatis; dum hic non dubitatur, an Beneficium sit de Jurepatronatus, vel non, quo casu inspicitur, utrum præsentationes habuerint, necne, ad effectum, sed est sola controversia inter Patronos de modo præsentandi, in quibus terminis effectuatio consistit solum in hoc, quod quis fuerit, vel non fuerit admissus ad præsentandum *Spada conf. 12. n. 16. lib. 2. Rota in Florentina jurepatronatus de Ricafolis pendens Vivian. de jurepat. par. 1. lib. 4. cap. 1. sub n. 71. §. Effectuatio verò &c. in fine, & in illius confirmatoria ibidem impressa §. Non obstant &c., & in Mediolanen. Prioratus 25. Junii 1700. §. Superest &c. coram R. P. D. meo Ansaldo.*
Et ita utraque Parte informante &c.

ARGUMENTUM.

Mandante Testatore in testamento erigi Beneficium, & reservari Juspatronatus pro ejus *Hereditibus*, & *Propinquiorebus*; si Episcopus in erectione Beneficii reservet Juspatronatus pro *Filiis*, & *Descendentibus Testatoris*, an hujusmodi Juspatronatus sit Gentilitium, vel potius mixtum?

SUMMARIUM.

- 1 *Juspatronatus an, & quando dicatur mixtum?*
- 2 *Quilibet præsumitur habere majorem affectionem erga Proximiores, quam erga Remotiores.*
- 3 *Episcopus in erectione Beneficii an possit reservare juspatronatus pro personis diversis ab eis designatis à Testatore in testamento?*
- 4 *Testatorum dispositiones sunt omnino servanda.*
- 5 *Episcopo reservante juspatronatus pro personis diversis ab eis designatis à Testatore in testamento, si ista persona designata non se opponant, huic reservationi an, & quando ex hujusmodi non oppositione sequi possit alteratio, & mutatio qualitatis juspatronatus?*
- 6 *Fundator ante erectionem Beneficii potest tollere, & adjicere quascumque substitutiones sibi benevisas, secus post erectionem.*
- 7 *Negligentia heredis non potest præjudicare aliis venientibus ex propria persona.*

8 Non

- 8 *Non est in potestate Patronorum contem-
nere legem à Fundatoribus præscriptam.*
- 9 *Si Fundator relinquat in testamento juspa-
tronatus pro ejus Hæredibus, & Propin-
quioribus, & Episcopus in erectione re-
servet illud pro Filiis, & Descendenti-
bus. Juspatronatus censendum est merè
Gentilitium, donec, & quousque non re-
scindatur, aut non reformetur erectio.*
- 10 *Lex foundationis, & non dispositio testa-
mentaria attendenda est ad effectum,
agnoscendi qualitatem jurispatronatus,
& num. 11.*
- 12 *Fundator an, & quando vigore facultatis
sibi reservata mutandi post erectionem
Beneficii substitutiones in jurepatrona-
tus, possit illas mutare, & n. 13. & seqq.*
- 21 *Transactio continens derogationem, &
commutationem voluntatis Fundatoris
ad effectum acquisitionis jurispatrona-
tus non potest approbari ab Ordinario,
sed est approbanda à Sede Apostolica.*

CASUS VII.

IN ultimo, quo deceffit elogio quidam
Testator mandavit erigi Beneficium in
Ecclesia N., & reservari Juspatronatus
ad illud pro ejus Hæredibus, & Propin-
quioribus. Defuncto Testatore Episcopus
erexit in dicta Ecclesia Beneficium, & re-
servavit Juspatronatus pro ejus Filiis, &
Descendentibus. Quæritur an hujusmodi
Patronatus sit gentilitium in quo suc-
cedere valeant omnes de sanguine Testa-
toris, sive hæredes sint, sive non; sive
propinquiore, sive remotiore, & nul-
latenus attenda qualitate hæreditaria,
aut proximioritatis; vel potius sit mix-
tum, in quo succedere non possint indi-
stinctè omnes de sanguine, sed solum il-
li, qui sint Hæredes simul & Proximio-
res?

Quòd hujusmodi Patronatus non sit
gentilitium, sed mixtum clarè desumi
videtur ex dispositione testamentaria,
qua Testator voluit reservari Juspatrona-
tus non pro omnibus de ejus sanguine,
sed expressè pro ejus Hæredibus, & Pro-
pinquioribus, & sic cum respexerit ad
qualitatem hæreditariam simul & sangui-
nis, constituere voluit Juspatronatus
mixtum; dum tale illud censetur, quo-
ties præter qualitatem hæreditariam ha-
bita fuit ratio sanguinis, & proximiori-

tatis in successoribus, ut docent *Parif.
conf. 48. lib. 4. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 11.
n. 4. Card. de Luc. de jurepat. disc. 24. nu. 9.
Rota decis. 267. par. 6., & in Romana
Cappellania 3. Junii 1711. S. Caterum coram
R. P. D. Ansaldo.*

2 Quæ quidem testamentaria dispositio
est rationi consona, & ordini charitatis
omnino conformis; dum quilibet semper
præsumitur habere majorem dilectionem
erga hæredes, & consanguineos strictio-
ris sanguinis vinculo sibi conjunctos,
quàm erga remotiores; ita dictante natu-
rali affectione, quæ semper in proximio-
res descendit, juxta *Text. in l. Publius
§. primo ff. de condit. & demonstr. Rot. in
Valentina Beneficii 6. Decembris 1713.
S. Tantoque magis coram R. P. D. Lancetta,
& 27. Aprilis 1714. S. Maximè coram
R. P. D. Crispo.*

Non obstat erectio, & reservatio Ju-
rispatronatus facta ab Episcopo pro filiis,
& descendantibus Fundatoris, præfere-
rens qualitatem merè gentilitiam, cum
nomine *filiorum, & descendantium* veniant
omnes de sanguine, ut dixi in superiori
Casu. Quoniam Episcopus stante disposi-
tione testamentaria, qua Testator voluit
reservari Juspatronatus pro hæredibus,
& proximioribus, non poterat ei contra-
veniendi in erectione Beneficii reservare
Juspatronatus pro personis diversis ab
eis designatis à Testatore; Ratio est, quia
licet consensus Episcopi sit causa efficiens
Jurispatronatus, quæ dat ei formam, &
perfectionem, tamen hæc causa efficiens
in erectione Jurispatronatus regulari de-
bet à causa motiva, quæ est voluntas
Fundatoris Beneficii tam quoad essen-
tiam, quàm quoad qualitatem ejusdem
Jurispatronatus; Sicut enim non potest
Episcopus creare absolutè, & simpliciter
Juspatronatus, & imponere hanc servitu-
tem Beneficio, aut Ecclesie, quando adest
voluntas Testatoris tacitè, vel expressè
excludens Juspatronatus, & volens Be-
neficium esse liberum, ita nec poterit
creare, & reservare Juspatronatus pro
talibus personis. Ex. gr. pro *filiis, & de-
scendentibus*, & sic reddere illud gentili-
tium, quando adest voluntas Testatoris
expressè, vel tacitè excludens illas per-
sonas, & quando Testator vult reserva-
tionem Jurispatronatus pro aliis perso-
nis,

nis, nimirum pro *hæredibus*, & *propin-*
quioribus, & Juspatronatus esse mixtum;
 sed consensus Episcopi sequi debet vo-
 luntatem Testatoris, & reservare Juspa-
 4 tronatus pro personis à Testatore desti-
 natis, cum Testatorum dispositiones sint
 omnino servandæ, ad *Text. in l. Conditio-*
nibus 19. ff. de condit. & demonstrat., &
l. cum questio 23. C. de legat. 1. Rot. coram
Emerix jun. decis. 1042., & alios, quos re-
 fert *Rot. in Asten. Beneficii 10. Decembris*
1704. S. Justinian. coram R.P.D. Ansaldo.

Minusque adversatur, quòd Hæres
 propinquior, favore cujus loquitur præ-
 fata dispositio testamentaria, quando
 Episcopus contraveniendo erexit Bene-
 ficium cum reservatione Jurispatronatus
 pro *filiis*, & *descendentibus*, non se op-
 posuerit, itaut renunciando juri suo per-
 miserit, quòd Juspatronatus de mixto vo-
 lito à Testatore efficeretur merè gentili-
 tium.

5 Etenim in duplici casu ex non opposi-
 tione vocati à Testatore ad Juspatronatus
 contra erectionem, & reservationem
 Jurispatronatus factam ab Episcopo sequi
 potest alteratio, & mutatio qualitatis Ju-
 rispatronatus, nimirum primò quando
 fuit à Testatore contemplata in vocato
 sola qualitas hæreditaria, & nullatenus
 qualitas sanguinis, ut si fuisset in testa-
 mento reservatum Juspatronatus pro *hæ-*
redibus, & *successoribus*; tunc enim quia
 Juspatronatus hæreditarium, consentient
 hærede, feri potest gentilitium, ut fir-
 mavi superiùs *Caf. V.*; si vocatus à Testa-
 tore ad hujusmodi Juspatronatus hæredi-
 tarium non se opponat erectioni, & re-
 reservationi Jurispatronatus factæ ab Epi-
 scopo pro *filiis*, & *descendentibus* Testa-
 toris; sequitur, quòd voluerit permitte-
 re, quòd de hæreditario volito à Testa-
 tore Juspatronatus efficeretur gentili-
 tium. Secundò, quando vocatus in Testa-
 mento haberet facultatem ab eodem
 Fundatore variandi, & mutandi succes-
 sionem in Juspatronatus; tunc enim si
 iste tacitè, vel expressè consensisset ere-
 ctioni, & reservationi Jurispatronatus
 factæ ab Episcopo pro *filiis*, & *descen-*
dentibus, Juspatronatus esset gentili-
 tium; non obstante, quòd in testamento
 fuisset reservatum ab ipso met Fundatore
 pro hæredibus, & propinquieribus; Ra-
 Pars II.

tio est, quia subsequens variatio, & mu-
 tatio successorum facta ab Episcopo de
 consensu tacito, vel expresso ejus, qui
 habebat facultatem variandi successio-
 nem designatam à Fundatore in testa-
 mento, habetur ac si ab initio in eodem
 testamento registrata fuisset, juxta *Monet.*
de commut. ult. volunt. cap. 10. tit. de devo-
gat. qualit. in fundat. benefic. appost. qu. 5.
n. 230. Vivian. de jurepatron. lib. 14. cap. 3.
num. 5., & alios quos refert *Rot. in Asten.*
Priorat. super pertinentia 20. Martii 1709.
S. Neque obstare coram R.P.D. Aldrovando,
& in Vaden. Canonatus 30. Junii 1704.
S. Certius coram Reverendis. Molines Deca-
no, & in Mediolanen. Archipresbyteratus
27. Januarii 1710. S. Quamvis coram
R. P. D. Falconerio.

6 Quæ facultas alterandi, & mutandi sub-
 stitutiones in Juspatronatus absque du-
 bio concedi potest à Fundatore vocato in
 testamento; sicuti enim ipsemet Fundator
 ante erectionem Beneficii perfectè sequu-
 tam potest tollere, & adjicere quascum-
 que substitutiones sibi benevisas (quid-
 quid secus esset post perfectam erectio-
 nem) ita & poterit dare facultatem alte-
 ri hujusmodi substitutiones tollendi, ac
 adjiciendi, *Lambertin. de jurepatron. lib. 1.*
par. 2. q. 2. art. 5. & 6. n. 9. Gratian. discept.
177. n. 4. & seq. Tondut. quest. benef. par. 1.
cap. 91. n. 1. & seqq. Rot. in Vaden. Canoni-
catus 31. Junii 1704. S. Hac posita, &
S. Secus coram Reverendis. Molines De-
cano.

In casu præsentis Fundator in præfata
 dispositione testamentaria non dedit hæ-
 redibus, & propinquieribus facultatem
 mutandi, & alterandi substitutiones, &
 qualitatem Jurispatronatus, nec respexit
 ad solam qualitatem hæreditariam, sed
 ad qualitatem hæreditatem simul & san-
 guinis; adeòque hæres propinquior non
 se opponendo erectioni factæ ab Episcopo
 pro solis *filiis*, & *descendentibus* Funda-
 toris, præjudicare non poterat aliis hære-
 dibus propinquieribus: nec in omittendo;
 7 quia negligentia hæredis proximioris
 nullum præjudicium irrogare potest aliis
 proximioribus hæredibus, utpote inde-
 penderet ab eo, & ex propria persona
 ad Juspatronatus vocatis *Rot. decis. 220.*
n. 27. par. 11. rec., & in Cusentina Beneficii
12. Februar. 1703. S. final. coram Eminen-
tiss.

8 *tifs. Scotto, & in Valentina Beneficii 6. Decembris 1713. S. final. coram R. P. D. Lancetta; nec in committendo, quia non est in potestate Patronorum contemnere legem à Fundatoribus præscriptam. Vivian. de jurepatr. par. 2. lib. 2. cap. 9. Card. de Luc. eod. tit. disc. 78. n. 3. Rot. in Auximana jurispatronatus 25. Junii 1701. S. At quando coram R. P. D. Ansaldo, & in Barchinonen. Beneficii 2. Decembris 1711. S. Beneficium coram cl. me. Eminentiss. Caprara, & in Valentina Beneficii 27. Aprilis 1714. S. Cum juxta coram R. P. D. Crispo.*

9 His præmissis non obstantibus cenfeo, hujusmodi Juspatronatus esse gentilium: Licet namque verum sit, quod Episcopus contra formam testamentariæ dispositionis non poterat reservare Juspatronatus personis diversis, & cum qualitatibus diversis ab eis ab eodem Testatore in testamento designatis; sed teneatur admittere eas condiciones, & Juspatronatus reservationes, quæ non sunt turpes, nec impossibiles, nec contra substantiam Beneficii, ut dicam infra in Canone XXVII. ita ut vocati à Testatore in testamento, & venientes ex propria persona, tamquam prætermisiss ab Episcopo in reservatione Juspatronatus possint dare de nullitate hujusmodi reservationi; tamen semper verum est, quod donec, & quousque erectio præfati Beneficii per tres conformes non rescindatur, aut non reformetur, prævalere debeat testamento, utpote munita consensu Ordinarii, & Juspatronatus ibi reservatum pro filiis, & descendentibus censendum est gentilium, ut expressè docet Ripa respons. 6. tit. de jurepatr. num. 7. ibi-- *Dubium ergo stat in hoc, an authorizatio prævaleat fundationi, breviter secundum ea, quæ proponuntur, arbitror, quod authorizatio prævaleat--* quem sequitur Rot. in Asten. Prioratus super pertinentia 20. Martii 1709. S. Quamvis coram R. P. D. Aldrovando inferius legenu. 10., & in Senogallien. Canonicatus de Luchis 23. Junii 1710. S. Inutiliterque coram eodem, & in Mediolanen. jurispatronatus 21. Februarii 1707. S. Lex, & S. Et ex hac, & super executione Literarum Apostolicarum 21. Februar. 1707. S. Nec relevare coram Eminentiss. Scotto.

10 Ratio autem est, quia ad effectum agnoscendi pertinentiam, & qualitatem Juris-

patronatus attendenda non est testamentaria dispositio auctoritate, & consensu Episcopi destituta, sed unicè spectanda venit Lex foundationis eodem consensu munitæ; eo quia hujusmodi consensus dicitur causa efficiens Jurispatronatus, & sine eo illud acquiri non potest. Mantica. decis. 86. n. 5. & 6. Rot. in dicta Asten. Prioratus super pertinentia S. Quamvis, & in Vaden. Canonicatus 30. Junii 1704. S. Enim verò coram Reverendiss. Molines Decano, & in Lucana Beneficii 26. Junii 1709. S. Insuper coram R. P. D. Falconerio, & in dicta Senogallien. Canonicatus de Luchis 23. Junii 1710. S. Minimè coram R. P. D. Aldrovando, & resolutum fuit à Sac. Congregatione Concilii in Concordien. Cappellania 1. Aprilis 1713. ad Primum.

R. P. D. ALDROVANDO.

Asten. Prioratus super Pertinentia.

Merc. 20. Martii 1709.

EXclusis à Patronali pertinentia Prioratus, de quo agitur, fratribus de Rayneriis ad illam aspirantibus cumulativè, & simultaneè cum Carolo Josepho Ratto, tum vigore Instrumenti foundationis anni 1627. tum successivæ transactionis stipulatæ anno 1633. ad compescendam litem exortam ex testamento per Budericum Fundatorem præcedenter condito anno 1632., prout ex decisionibus coram R. P. D. meo Lancetta, & ex altera à me evulgata 7. Decembris proximè elapsi. Tandem post has resolutiones, ferientes quoque jura Elenæ Catharinæ uti descendens ab Antonia Lunella, excussa per istam sua jam longa contumacia, commissionem admissionis ad causam obtinuit, impetrataque nova audientia sub fundamento recensiti testamenti eandem patronalem pertinentiam privativè ad ipsum Carolum Josephum vindicare auctorabat; sed hodie reposita Causa Domini perstiterunt in decisis.

Quamvis enim Budericus post foundationem Prioratus à Delegato Ordinarii approbatam considerit dictum testamentum, in quo præ cæteris abrogando successionem Jurispatronatus, & nominandi prius in fundatione ordine Primogenituræ præscriptam favore descendentium

Sc-

Secundini ex Quilico fratre nepotis, mandavit jus nominandi in totum pertinere ad Antoniam suam sobrinam uxorem Gaspardi Lunelli, eorumque filios, & descendentes: Nihilominus quia hujusmodi testamentum nunquam fuit auctoritate Ordinarii approbatum, cum Episcopus visa fundatione, & testamento **11** consensum suum præstare, seu renovare maluerit fundationi, quàm eidem testamento; idcirco rursus dicebant Domini, quòd ad effectum controversæ pertinentiæ modò spectanda, sive attendenda non sit testamentaria dispositio, auctoritate, & consensu Episcopi destituta; sed unicè procedendum esse inspecta lege fundationis eodem consensu munitæ, sinè tali namque consensu, qui dat formam, & perfectionem actui, diciturque causa efficiens, Juspatronatus acquiri non potest, per ea, quæ ultra allegatos in alia mea decisione, quæ revidetur §. *Adhuc tamen*, & in §. *Vis igitur*, punctualissimè firmat *Ripa respons. tom. 2. tit. de jurepat. resp. 6. à n. 1. ad 8. & coram Mantica decis. 86. n. 5. & 6., & in Mediolanen. jurispatronatus 21. Februarii 1707. §. Et ex hac coram R.P.D. meo Scotto*, itaut donec, & quousque talis fundatio, sive erectio per tres conformes non rescindatur, seu non reformetur, prævaleat testamento, sicut egregiè in terminis approbatæ erectionis, & exauctorati testamenti probat decisio in eadem Causa *Mediolanen. super executione Literarum Apostolicarum edita eadem die §. Nec relevare coram eodem R.P.D. Scotto*.

Neque ob stare visum fuit, quòd in ipso **12** foundationis Instrumento Budericus sibi reservaverit facultatem, & auctoritatem sua vita durante di poter revocare, disporre, e mutare circa la successione sudetta della parentela, in qua reservatione stabat tota defensio Elenæ prætendentis, exinde necessarium minimè fuisse novum Episcopi consensum favore Antonia, ejusque descendendum, cum ipsa reservatio operetur, ut variatio, sive translatio Jurispatronatus de uno in alium diversum Patronum postea ex intervallo peracta, uti profluens ab eadem reservatione censeatur inesse in primæva fundatione, adeò ut Juspatronatus acquisitum remaneat sine ope novi vigore primi consensus per *Pars II.*

Episcopum, sive ejus Delegatum præstiti in limine fundationis cum reservatione dictæ facultatis celebratæ, sicuti docuerunt *Moneta de commut. ult. volunt. cap. 10. tit. de derogat. qualir. in fundat. Benef. apposit. quest. 5. n. 230. fol. 1304. & cap. 11. tit. de mutat. stat. Eccles. Benef. quest. 5. nu. 202. fol. 1538. Pirr. Corrad. in prax. Benef. lib. 2. cap. 10. n. 150. & 151. Vivian. de jurepat. lib. 14. cap. 3. n. 5. Alphonf. de Leon. de Offic. Cappellan. quest. 4. prax. 6. à nu. 101. cum pluribus seqq. ubi adnectuntur decisiones coram Card. Verospio, & coram Merlino decis. 318. à n. 6. ad 10., & generaliter, quòd subsequens actus expletus in vim reservationis habeatur ac si ab initio in Instrumento reservationis registratus esset, *Balduc. decis. & rer. judic. de legat. & fideicom. tit. 3. decis. 35. à num. 41. & seq. & post Modern. Asculan. decis. 120. n. 18. & decis. 293. n. 7.* idque eò magis quando subsequens actus variationis factus non fuit in personas Episcopo incognitas, sed in alios Patronos qualis erat dicta Antonia, ejusque descendentes per posterius in ipsa fundatione vocatos, & per Episcopum approbatos, ex deductis per *Alfolin. resol. 58. n. 64.**

Quoniam reservatio hujusmodi facultatis **13** variandi, & revocandi modum succedendi in Jurepatronatus non est simplex, & absoluta; sed modificata fuit mediante conditione quatenus nimirum placeret Episcopo variationi consentire ibi-- *Si riserva espressamente ragione, & autorità &c. di poter revocare &c. circa la successione sudetta della Parentela, e di fare alienazione, contratto, e distratto in servizio di detto Benefizio mediante l'approvazione di Monsignor Illustrissimo*, quæ verba per ablativum absolutum concepta, expressam præferunt conditionem, *Felin. in cap. dilecta n. 6. de rescript. Rot. decis. 189. num. 3. par. 4. divers. decis. 184. n. 4. par. 16. decis. 34. n. 33. & decis. 344. n. 5. par. 17.*, ac proinde dato etiam, quòd novus Episcopi consensus ob dictam reservationem non fuisset de jure necessarius, talis profectò in hoc themate evasit ex voluntate Fundatoris, qui sicuti poterat hanc facultatem sibi nullo modo reservare, ita etiam potuit illam reservare sub conditione futuræ, ac novæ approbationis, ut optimè probant auctoritates adductæ in dicta

mea præterita decisione §. Sed in hoc.

14 Hinc propterea cum Episcopus subin-
testamento ex defectu conditionis, reser-
vatio facultatis caduca, ac nullius effe-
ctus remansit, perinde ac si apposta non
fuiſſet, minimeque ademptum remansit
Juspatronatus descendentibus à Secundi-
no, quibus autoritate Ordinaria in ere-
ctione acquisitum fuerat, ut advertit de-
cisio alterius instantiæ 11. Junii 1708.
§. *At omnem coram R.P.D. Lancetta, & al-
tera coram Me §. Hujusmodique.*

15 Nullatenus subsistente, quod dicta
conditio -- *mediante l'approvazione di
Monsignor Illustrissimo* -- referri debeat
dumtaxat ad proximiora, scilicet ad con-
tractus, & distractus pro servitio Benefi-
cii ubi immediatè cohæret, non autem ad
facultatem revocandi successionem; ete-
nim, ut constat ex verbis supra transcrip-
tis, Fundator sub unica oratione, & pe-
riodo facultatem sibi reservavit faciendi
duos actus, & utrosque copulavit, pari-
ficavit, & conjunxit mediante particula
et; proptereaque eadem conditio utpo-
te in fine posita, scindi, ac separari non
potest; quia ambos actus inter se parifi-
catos, & copulatos informat, & ad utro-
que refertur, ad tradita per *Bald. consil.
153. n.3. lib.5. Cyriac. contro. 406. n.101.
Rocc. disput. jur. cap.31. n.25. Bald. dec.
& rer. judic. tit.3. dec.23. n.26. Cavaler.
dec.643. n.3. & 4. Merlin. dec.93. nu.5. in
rec. dec.280. n.17. par. 10. cum aliis in de-
cisione qua revidetur §. Frustraque.*

16 Nihilque profecit animadversio educta
ex diversitate rationis, quæ prætende-
batur intercedere inter unum, & alterum
casum, eò nimirum, quia alienatio bono-
rum Beneficii in ejus utilitatem expleri
de jure nequiret sine approbatione, seu
beneplacito, quod tamen non erat de
novo impetrandum in variatione, & mu-
tatione successionis in Jurepatronatus,
attenta sæpedita reservatione in limine
foundationis, data autem disparitate ra-
tionis relatio fieri debet ad proximiora,
quibus ratio congruit, non autem ad re-
motiora, cum non procedat tali casu re-
gula determinabilium, ex *Saminiat. con-
tro. 19. n.39. Rodulphin. allegat. 10. nu.4.
Coccin. decis. 2283. n.61. Merlin. dec. 263.
n.6. in rec. decis. 144. n.4. par.7. decis. 175.*

*nu.8. par.14. decis.80. nu.20. & decis.642.
n.17. par.19., & in Romana, seu Savonen.
Legati 9. Junii 1689. §. Tertio demum cum
seq. coram bo.me. Ursino.*

17 Siquidem non regit suppositum, quod
esset necessarium beneplacitum, sive
consensus circa alienationem bonorum
in utilitatem Beneficii; quia sicuti virtu-
te reservationis mutandi successionem in
Patronatu, non erat amplius necessarius
novus consensus, & approbatio ipsius va-
riationis, ex allegatis, ita etiam consen-
sus, sive beneplacitum haud exigebatur
in alienatione bonorum Beneficii, ex ead-
em ratione, quod facultas alienandi in
eodem limine foundationis reservata fue-
rat, permissumque erat in fundatione ap-
ponere condiciones etiam juri contra-
rias; Si igitur in neutro casu necessaria
erat approbatio, & consensus Episcopi
vigore ejusdem reservationis, & nihilo-
minus Fundator in fine orationis, & ex-
pressionis utriusque casus indistinctè, &
indefinitè conditionem impetrationis af-
fensus adjicere voluit; patens est, quod
talis conditio exclusa disparitate ratio-
nis ex eadem Fundatoris voluntatè de-
beat qualificare, & informare æqualiter
eosdem geminos casus, ex jam allegatis,
& bene *Merlin. dec.581. n.4. & 5.*

18 Concurrente potissimum nimis clara
discretiva in eodem capitulo apposta;
respectu enim alterius tertii casus exe-
quendi contenta in Instrumento funda-
tionis, circa quod idem Fundator polle-
re voluit latiori facultate apertis verbis
expressit -- *di essere Esecutore del contenu-
to nel presente Instrumento, senza esser te-
nuto a torre licenza, nè beneplacito alcuno,*
exinde namque insurgit, quod ubi in su-
perioribus casibus idem desiderasset, ac
teneri nolisset ad impetrandam licen-
tiam, hoc dubio procul expressisset, sicut
fecit in posteriori, nec rem saltè sub du-
bio reliquisset, an verba -- *mediante l'ap-
provazione,* potius ad unum, quàm ad
aliud casum referibilia essent, quod si
apertius sibi Legem non dixit, dispositio
debet recipere regulam à discretivo mo-
do loquendi, ex deductis in *decisione, qua
revidetur §. Idque magis,* & per *Rot. dec.
36. n.11. par.16., & in Termulen. Beneficii
25. Junii 1696. §. Minimè attento coram
bo.me. Muto.*

Et

Et verè quod talis fuerit Fundatoris voluntas, ex eodem ipsius testamento
 19 manifestatur, quia ipse ad revocationem Patronatus devenit aliis diversis expressis causis, quàm vigore facultatis sibi reservatæ, cujus non meminit, & quod plus est, mandavit supplices porrigi preces Episcopo pro præstatione consensus dispositioni testamentariæ ibi -- *Caricando li sudetti Amministratori di voler supplicare Monsignor Illustrissimo Vescovo per l'approvazione del presente mio testamento* -- Unde constat, ipsum benè agnovisse, quod finè novo Episcopi consensu intervertere nequibat ordinem in fundatione præscriptum, non obstante clausula -- *Quando s' di bisogno, e non altrimenti* -- quia licèt hæc operetur, ut dispositio dicatur facta per modum prægnantioris cautelæ, ut in *Romana, seu Casenaten. Fideicommissi super reservatis* 14. Aprilis 1705. S. Hujusmodi coram R. P. D. meo Ansaldo, attamen patefacit quoque Testatorem non fuisse certum, quod vigore reservationis adjecta in fundatione ipse potuerit liberè ab eadem recedere finè supervenientia novæ approbationis, & tamen de hoc non debuisset hæsitare quancumque credidisset liberam sibi reservasse facultatem variandi, illamque conditionem *mediante l'approvazione &c.* esse tantùm referendam ad casum alienationis bonorum, ut de se patet.

Eoque libentius amplexa fuit præmissa interpretatio, quia hujusmodi quæstio
 20 non est nova, sed alias, & quidem immediatè post obitum Buderici fuit discussa, & decisa à peritissimis Juris Consultis, in quos causa fuerat compromissa, ipsi enim in laudo, quem promulgarunt, expressè declaraverunt firmam, & validam remanere reservationem Jurispatronatus in fundatione factam attenta confirmatione, & approbatione Episcopi, Fundatoremque non potuisse in testamento mutare, nec variare circa successionem eorum de parentela, *Nisi accedente etiam post mortem Fundatoris approbatione ejusdem Illustrissimi Episcopi*, quos credere fas est fuisse motos ex recensitis rationibus, quæ proinde ex autoritate eorundem Doctorum, inter quos numerabatur notissimus *Bellonus*, majus robur assumunt, prout dictum fuit in præterita decisione S. Potissimum.

Ex quibus parum relevat, quòd variatio fuerit facta in Patronos Episcopo cognitos, & in erectione approbatos, quodque etiam fuerit utilis Ecclesiæ ob spem magis proximam acquirendi libertatem, cum in testamento sublata fuerit à Jurepatronatus tota descendencia Secundini, & restricta ad illam Antonia; quippe semper urget, quod Juspatronatus à descendentibus Secundini primo loco vocatis adimi nequibat, nisi mediante nova Episcopi autoritate; utilitas verò statim cessat eo ipso, quòd etiam in testamento post evacuatam descendenciam Antonia Juspatronatus transire debere sancitur ad Hospitale loci, itaut per transitum ad manum mortuam desperata sit libertas Ecclesiæ; at quando utilitas considerari valeret, non proficeret, quia una cum ipsa utilitate qua est causa, requiritur quoque pro forma indispensabili solemnitas consensus legitimi Superioris, ut probat *Rot. in Perusina Censu* 27. Junii 1707. S. *Neque obstat coram R. P. D. meo Scotto*.

Consensus autem Episcopi ordini successionis in hoc Jurepatronatus in testamento præscripto, qui ex præmissis deficit, & fuit expressè denegatus, nullo modo desumi potest ex transactione stipulata anno 1633., in qua idem Ordinarius intervenit, & suam præstitit auctoritatem, quia talis consensus, seu autoritas non fuit conformis fundationi, minusque testamento; in fundatione enim per prius vocati fuerunt ordine primogenituræ descendentes à Secundino, & per posterius descendentes ab Antonia Lunella; in testamento autem adempta penitus vocatione descendencium a Secundino privativè vocata fuit dicta Antonia ejusque descendentes; at verò dicta transactio continebat promiscuam divisionem, & simultaneam successionem inter descendentes Secundini, & Antonia; suè primogenitura; quo circa talis transactio utpotè continens derogationem, & commutationem voluntatis defuncti Fundatoris ad effectum acquisitionis Jurispatronatus approbari nequibat auctoritate Ordinarii ad id potestatem non habentis, sed erat approbanda auctoritati Principis Supremi, qualis est Sedes Apost. mediante ipsius beneplacito, prout in eadem transactione fuit reservatum, ad *Text. in Cle-*

Clement. quia contingit de Relig. dom. Moneta de commut. ult. volunt. quest. 11. cap. 5. n. 132. Pirr. Corrad. prax. benefical. lib. 2. cap. 12. n. 33. Tondut. resol. benefic. cap. 112. n. 3. & seqq. Rot. coram Emerix decis. 979. & decis. 1042. ubique n. 1., & punctualiter in decis. 1241. n. 6.

Cæterum ea, quæ promovebantur circa irrationabilitatem, & injustitiam denegati ab Episcopo consensus, ultra quod ex deductis à Scribentibus pro Carolo Josepho excludebantur, extranea prorsus erant à præsentī disputatione; quia sublata de medio transactione anni 1633. post dictum laudum celebrata, ex rationibus in decisionibus expensis, semper extat in suo robore idem laudum, quod juxta Partium conventionem venit attendendum, nec incidenter revocari potest, proptereaque Causa ad præsens super Patronali pertinentia unice venit judicanda ex Instrumento erectionis anni 1627. tam ab Ordinario, quàm in dicto laudo approbato, nisi per tres conformes talis erectio rescissa remaneat, ex superiùs adductis in §. *Quamvis enim*.

Et ita Domini approbantes reliqua in decisionibus Causæ deducta responderunt standum esse in resolutis pro confirmatione Sententiæ Rotalis canonizantis privativam Patronalem pertinentiam vigore Instrumenti fundationis anni 1627. favore Mariæ Elisabeth defunctæ hac lite pendente, ejusque filii Caroli Josephi utraque Parte informante.

ARGUMENTUM.

Fundator Beneficii si mandet in testamento reservari Juspatronatus pro ejus Hæredibus, & Successoribus quibuscumque, & deinde in alio testamento mandet reservari Juspatronatus pro ejus Consanguineis, aut Consanguineis Consanguineorum; & Episcopus in erectione reservet Juspatronatus ad formam primi testamenti, & non ad formam secundi; An hujusmodi Juspatronatus sit hæreditarium, aut potius mixtum, vel gentilitium?

SUMMARIUM.

- 1 Juspatronatus reservatum ab Episcopo in limine erectionis Beneficii pro Hæredi-

bus, & Successoribus quibuscumque est hæreditarium. Amplia, ut ibi.

- 2 Pro cognoscenda qualitate jurispatronatus est attendenda lex foundationis, & non dispositio testamentaria.
- 3 Mutatio voluntatis non præsumitur, nec censetur Testator recessisse à prima voluntate; sed in quo casu hæc procedant Vide n. 11.
- 4 An, & quando qualitas jurispatronatus hæreditaria volita in primo testamento censeatur repetita in secundo? & n. 6.
- 5 Juspatronatus relictum in testamento pro Hæredibus, & Successoribus, & postea relictum in codicillo pro Consanguineis an sit mixtum?
- 7 Juspatronatus relictum in primo testamento pro Hæredibus, & Successoribus, & deinde in alio testamento ab eodem Testatore relinquatur pro Consanguineis est merè gentilitium, & n. 10.
- 8 Novum testamentum irritat primum. Amplia ut n. 13. & 14.
- 9 An, & quando posterior dispositio sit potius attendenda, quàm prima?
- 12 Codicillus cum sit pars testamenti semper debet cum eo conciliari.
- 15 Consanguinei Fundatoris inskrare possunt apud legitimum Superiorem, ut reservatio jurispatronatus facta ab Episcopo ad formam primi testamenti pro Hæredibus rescindatur, & redigatur ad formam secundi pro Consanguineis.

CASUS VIII.

Pietate, ac religione ductus quidam Testator mandavit in ejus testamento erigi Beneficium in Ecclesia A., ac reservari Juspatronatus pro ejus Hæredibus, ac Successoribus quibuscumque; Deinde mutato consilio aliud condidit testamentum, in quo mandavit reservari Juspatronatus pro ejus Consanguineis, aut Consanguineis Consanguineorum: Defuncto Testatore Episcopus in executionem hujus piæ voluntatis erexit quidem Beneficium in præfata Ecclesia; sed non reservavit Juspatronatus ad formam secundi testamenti, nimirum pro Testatoris Consanguineis, aut Consanguineis Consanguineorum; sed ad formam primi, videlicet pro ejus Hæredibus quibuscumque. In quampluribus successivis vacationibus ejusdem Beneficii semper præsentarunt ad illud Hære-